

**TEMA: Ny lov – nye muligheder
fleksible tilrettelæggelsesformer**

Desuden i dette nummer:

Landsmøde 2007

En formand takker af

Vævende ildsjæle

Et NETOP i fin form

Når man har med mennesker at gøre, og det gælder bestemt også mennesker samlet i foreninger, er det en både selvfølgelig og vigtig konstatering, at man aldrig bliver færdig, at der altid er en ny udvikling og nye udfordringer foran os.

Ved NETOPs kommende landsmøde i april siger jeg som landsformand farvel og tak. Dette farvel og tak skal ikke forstås som, at jeg tror, at opgaven er løst. Det er den ikke og det bliver den aldrig (så længe vi eksisterer).

For hvert skridt, vi tager, er det snarere således, at der dukker nye udfordringer op. Ofte fra uventet hold og med et andet indhold end det forventede.

For alle slags organisationer er det vigtigt at opfange de nye signaler i god tid, så der bliver tid til at

planlægge og gennemføre den udvikling, der ønskes eller opfattes som nødvendig. Ikke mindst i en demokratisk ledet forening er tiden til at fordøje, fortolke og reagere på nye signaler særdeles vigtig.

Derfor skal der også hele tiden nye øjne på broen.

Vi har alle den erfaring, at det er nemmere at finde det, man er indstillet på at finde, end at finde noget uventet. Går man i skoven efter kantareller finder man flere, end hvis man blot går tur i skoven. Er man for længe på broen, så begynder øjnene at filtrere signaler fra omverdenen på grundlag af de erfaringer, der er gjort. Man geares til at løse fortidens problemer. De kan selvfølgelig også være fremtidens. Men så heldig er man sjældent. Derfor er udskiftning af personer i ledelsen en vigtig del af en

forenings udviklingsstrategi.

Opgaverne er ikke afsluttede, og vi bliver aldrig færdige med dem. Evnen til at se, fortolke og løse de nye opgaver er den centrale udfordring.

Jeg mener, at NETOP er i fin form til at gennemføre en ny udvikling.

Tak for denne gang.

Tage Dræbye
Formand for NETOP

MEDLEMSBLAD FOR:

NETOP

Gammel Kongevej 39G, 1.
1610 København V
Telefon 33 93 00 96
Fax 33 33 00 96

NETOP Kerteminde
Tyrebakken 11
5300 Kerteminde
Telefon 63 32 20 96
Fax 63 32 20 97

www.netoplysning.dk
info@netoplysning.dk

Redaktion:

Bernhard Trier Frederiksen, ansvarshavende
Martin Hansen, redaktør

Redaktionsudvalg:

Henriette C. Andersen
Ib Solvang, Kerteminde Husflid

Layout:

Martin Hansen

NETOPnyt udsendes til NETOPs styrelse samt til skoleledere og bestyrelser i NETOPs lokalforeninger. Desuden sendes bladet til NETOPs kollektive medlemmer (Dansk Husflid og Det radikale Venstre), samarbejdspartnere, og personer med tilknytning til folkeoplysningen.

NETOPnyt skal:

informere om NETOP og netværkets aktiviteter og om folkeoplysningen generelt; skabe debat om folkeoplysningen og de dertil knyttede fag, metoder og holdninger; inspirere

til nye aktiviteter og udvikling af gamle; være forum for idéudveksling; anmelde nyt relevant materiale til brug i folkeoplysningen; være et kulturorgan og fortælle om de forskellige lokalforeninger i NETOP.

Alle kan indsende relevante indlæg. Redaktionen forbeholder sig ret til eventuelt at forkorte uopfordrede indlæg. De synspunkter, der udtrykkes i bladet, er ikke nødvendigvis NETOPs synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Tryk: Øko-Tryk

Oplag: 1600 eks. 4 gange om året.

Næste deadline: 7. februar 2007

Forsiden: Den nye lov giver mulighed for, at underviseren får en ny rolle – eller helt gøres overflødig i visse aktiviteter. (Foto/grafik: Martin Hansen)

ISSN 1603-6166

Landsmøde 2007

- den fleksible aftenskole

AF MARLENE BERTH NIELSEN *Foreningskonsulent*

Verden forandrer sig, lovene forandrer sig, mennesker forandrer sig ... Aftenskolen skal derfor også forandre sig. Når vi ser på, hvordan aftenskolen skal møde fremtidens udfordringer er nøgleordet på mange måder fleksibilitet,

Der er sket meget siden vi sidst mødtes i 2006 i Ebeltoft. Landsmødet 2007 handler derfor i høj grad om at præsentere foreningerne for nye tiltag og for inspiration til, hvordan man kan agere som forening anno 2007. Der vil blive behandlet emner som de nye kommunale betingelser, de nye muligheder i loven og nye administrative hjælperedskaber og samtidig lægger vi op til masser af inspiration og idéudvikling. Igen i år mødes vi alle først om et inspirerende oplæg, der rammer dagen ind. Herefter har I af to omgange mulighed for at vælge jer ind på nogle foredrags- og debatmoduler. Vi slutter dagen af med en mere afslappende form for 'spørg løs', hvor NETOPs medarbejdere præsenterer NETOPs mange servicetilbud og stiller sig til rådighed for de spørgsmål, I måtte have til alt fra puljeansøgninger, gode indkøbsaftaler, hjemmesider, regnskab, forsikring og så videre.

Følelsesforbrugerne

Hvem er nu det? Det er blandt andet fremtidens aftenskolekursist. Som folkeoplysende forening kan I mærke det allerede – det bliver sværere at tiltrække folk til de traditionelle kurser, der løber én gang ugentlig over en sæson. Det er fordi vores deltagelsesmønstre og forbrugsmønstre ændrer sig. Landsmødets hovedoplægsholder Anne-Marie Dahl er fremtidsforsker og vil fortælle os om fremtidens følelsesforbruger og om, hvordan vi som aftenskoler skal forholde os til det faktum, at folk i højere og højere grad er drevet af følelser, stemninger, gode oplevelser og muligheder for selvrealisering.

Hvad skal vi med fællesskaber?

For dem der gerne vil arbejde mere konkret med de udfordringer, følelsesforbrugerne stiller aftenskolen over for, er der mulighed for efter hovedoplægget at fortsætte sammen med Anne-Marie Dahl i en workshop om

emnet. Her bliver deltagerne præsenteret for forskellige udgaver af fremtiden bygget op omkring forskellige former for fællesskaber. Følelsesforbrugerne vil nemlig stadig gerne deltage i fællesskaber. De skal bare være langt mere fleksible, uforpligtende og "hamrende intense", som Anne-Marie udtrykker det.

Fællesskab er jo demokratiets kernebegreb og folkeoplysning og demokrati er forbundet på sin helt særlige måde. Demokratiet bliver levende gennem aftenskolerne. Og aftenskolerne har et demokratisk ansvar. Vi behøver blot at læse folkeoplysningsloven for at

Lobbyen på Hotel Svendborg danner igen i år rammen om en lille markedsplads, hvor NETOPs tilbud bliver præsenteret. (Foto: Henrik Bro)

se det. Det er en del af vores eksistensberettigelse. Man kan sige, vi har brug for demokratiet, men har demokratiet brug for os? Og hvad er det egentlig vi kan? Det bliver sat til debat i demokratiworkshoppen.

Synlighed

En del foreninger synes ikke, de er synlige nok. Det kan være i forhold til nye kursister, i lokalområdet eller i forhold til kommunen mere generelt. Ikke nok med at vi skal være gode til at planlægge nye kurser og aktiviteter samt planlægge dem på nye måder. Vi skal også være gode til at gøre omverdenen opmærksomme på, at vi er her, og at vi kan noget særligt. Det kræver blandt andet, at vi bliver bedre til markedsføring. Og markedsføring handler både om sprog og indpakning. Det kan I få masser af inspiration og gode redskaber til i workshoppen på landsmødet, der handler om synlighed.

Regler for godt layout

Også en række grundlæggende regler omkring layout er vigtige, når det handler om synlighed. Det handler om, hvilke signaler I sender, når I laver kursuskataloger, annoncer, plakater, flyers og så videre. Ser det pænt ud og er det overskueligt at finde de nødvendige informationer? Det handler om, hvordan man sætter tingene op i forhold til hinanden, hvordan man bruger overskrifter, billeder farver og meget andet. Trænger I til gode råd omkring disse ting, kan I melde jer til workshoppen om layout.

Kommunen, aftenskolen og selvransagelsen

Kommunerne er en særlig udfordring i disse år blandt andet

på grund af kommunalreformen. Men mere generelt handler det om, at vi skal blive bedre til aktivt at placere os som en naturlig samarbejdspartner for kommunerne. I mange kommuner er aftenskolerne ikke en naturlig del af den kommunale kultur- og fritidspolitik. Hvorfor ikke? Vi behøver bare at tænke på idrætten for at se, at det kan forholde sig anderledes. Og det er aftenskolerne, der skal tage de første skridt. Kommunerne gør det ikke af sig selv. Vi har derfor planlagt en workshop der lægger til debat om, hvad I kan gøre, og hvorfor det er så vigtigt, at vi faktisk gør noget for at placere os centralt i kommunerne.

Flere penge, tak!

Sådan vil de fleste foreninger nok sige, når det handler om udvikling af aktiviteterne i foreningen. Det er ikke gode ideer der mangler, men derimod ofte økonomi. Mange ideer går tabt, fordi foreningerne ikke har penge til at føre den ud i livet. Spørgsmålet er, om alle muligheder for økonomisk støtte er udtømte, når ideen dør. Aftenskolerne skal i højere grad orientere sig mod andre muligheder for økonomisk støtte end det kommunale tilskud – for eksempel mod puljer og fonde. For at give foreningerne nogle gode redskaber og en introduktion til, hvordan man bliver bedre til at søge fonde og puljer, har vi planlagt en workshop om det emne.

Nye muligheder

Hele dette blad handler jo om de nye muligheder i loven omkring fleksible tilrettelæggelsesformer. På landsmødet vil der være en udviklende workshop, hvor vi sammen undersøger

muligheder og begrænsninger ved den nye lov. Workshoppen vil introducere loven og de praktiske, administrative forhold omkring den, men fokus i workshoppen vil ligge på at lade idéerne få frit løb.

DOFO for små skoler

Rent administrativt har NETOP også fået en ny mulighed, nemlig DOFO-Web. Det har været et ønske for mange af de mindre foreninger, at der blev udviklet en enklere version af DOFO. Det er nu sket i form af DOFO-Web, der både er enkelt, overskueligt og tidsbesparende at bruge. På landsmødet bliver det nye program selvfølgelig introduceret.

Synlighed på nettet

Igen i år har vi en workshop om, hvordan man opretter og vedligeholder en hjemmeside i NETOPs ganske gratis og meget let tilgængelige hjemmesidesystem. Så hvis jeres forening ikke har en hjemmeside i forvejen, skal I deltage på denne workshop og blive inspireret til at få en.

Krop og stemme

Og skulle hovedet være for fyldt sidst på dagen, er der mulighed for at bruge både krop og stemme i en sjov og anderledes musikworkshop.

Det sociale

Traditionen tro er der plads til masser af hygge og til at snakke sammen på kryds og tværs om aftenen. der er rigtig mange NETOP'ere der de sidste par år har sagt, at vi synger for lidt. Det råder vi bod på i år med en hyggelig sangcafé med Flottenheimers. Vel mødt den 28. – 29. april på Hotel Svendborg.

NETOPs indre demokrati

AF BERNHARD TRIER FREDERIKSEN *Sekretariatsleder*

Afskaffelse af valgkollegierne, nye regioner, mere levende medlemsdemokrati. Mange nye forslag strikket sammen i en køreplan for NETOP – og for Dansk Husflid. Det hele skal debatteres på NETOPs formelle landsmøde den 29. april i Svendborg.

Et af de få indlæg i debatten på sidste års formelle landsmøde i Ebeltoft kan sammenfattes i spørgsmålet:

”Kan vi ikke snart slippe af med valgkollegierne?”

Den måde indlægget blev fremsat på gjorde det klart, at der snarere var tale om et krav, end et egentligt spørgsmål. Ønsket om at slippe af med valgkollegierne i forbindelse med valg til NETOPs styrelse bunder i opfattelsen af, at det ikke længere er nødvendigt at sikre en minimumsrepræsentation fra begge de to forbund, som i 2004 gik sammen om at etablere NETOP. Med andre ord: De to grupper af foreninger er nu smeltet så meget sammen i NETOP, og forståelsen for hinanden er så gennemgribende, at det er på høje tid at overveje, hvilke egenskaber – kompetencer om man vil – det vil være gavnlige at have repræsenteret i styrelsen af NETOP. Hvis det ikke fortsat skal være hvilket forbund, man kom fra.

Styrelsens løfte

Den klare opfordring til at arbejde for nedlæggelse af valgkollegierne, blev på mødet i Ebeltoft besvaret med præsentation af

styrelsens foreløbige tanker om en regional inddeling af landet med tilhørende valg af regionale styrelsesmedlemmer.

Samtidig gjorde den kortfattede debat det åbenlyst, at NETOP måske også nok kunne trænge til en bedre debatkultur og -lyst på de formelle landsmøder – forbundets øverste myndighed. Arbejdet med at udforme et samlet forslag blev lagt i hænderne på vedtægtsudvalget, og det viste sig hurtigt, at der var en række forhold, som skulle tages med i arbejdet. Formulert som ønsker var det:

- Ønsket om mere direkte medlemsinddragelse.
- Større deltagelse – diskussion og debat på NETOPs landsmøder.
- Bedre muligheder for samarbejde mellem NETOPs medlemsforeninger, også for at kunne virke i det nye kommunale landskab, som er blevet en realitet i 2007.
- At modernisere og forbedre landsforbundets interne demokrati.

Mindst et regionalt møde

Vedtægtsudvalget tog udgangspunkt i en regional opdeling af

Danmark, som afspejler spredningen af foreninger og aktivitet i NETOPs foreninger. Det er grunden til vedtægtsudvalget har inddelt landet i andre regioner end dem kommunalreformen har inddelt landet i.

Målet med den regionale opdeling er, at foreningerne i en region får de bedst mulige vilkår for at samarbejde, uden at det opleves som belastende eller urimeligt arbejdskrævende for foreningens frivillige bestyrelsesmedlemmer.

Det er sikkert, at der skal være et fornuftigt antal foreninger i hver region. Samtidig må afstandene i regionen ikke være så store, at det vil afholde fra deltagelse i samarbejde eller møder, alene fordi transporttiden er uoverstigelig.

Forslaget går derfor på, at foreningerne mindst én gang årligt skal mødes for at udveksle erfaringer, etablere frivillige samarbejder og sammen vælge et medlem til NETOPs styrelse. Styrelsesmedlemmet skal fungere som en slags ombudsmand mellem foreningerne og landsforbundet og kan give beslutninger og initiativer et forklarende ord med på vejen. Den primære kontakt mellem foreninger og landsforbund skal dog stadig ske ved direkte mellem foreningerne og landsforbundets sekretariat.

En struktur, to beslutninger

Nogenlunde parallelt med overvejelserne om regioner i NETOP fandt de samme tanker sted hos

Dansk Husflidsselskab (DHS). Begge foreninger nedsatte et udvalg, der skulle komme med forslag til en ny regionsinddeling. Efter et fællesmøde anbefaler både DHS's og NETOPs udvalg syv regioner (se illustrationen her på siden).

I grunden er det ikke overraskende, at de samme behov er til stede begge steder. Og da der jo gennemgående er tale om de samme foreninger vil en fælles regionsinddeling give mange fordele for begge parter.

Beslutningen om nye strukturer i de to forbund, giver til gengæld ikke sig selv. Både DHS og NETOP skal hver for sig beslutte en eventuel ny struktur. Det sker på to forskellige tidspunkter. Så i respekt for hinanden er beslutningerne om ny struktur tilrettelagt efter en nøje planlagt køreplan.

Køreplanen

Første stop på ruten frem mod regional opdeling er NETOPs landsmøde den 29. april i Svendborg. Styrelsen vil bede foreningerne om en tilkendegivelse af, hvorvidt ideen med valg af regionalt styrelsesmedlem på et regionalt møde er en god ide. Møderne vil i givet fald formentlig finde sted i perioden fra november 2007 til februar 2008. På de regionale møder foretages valg til NETOPs styrelse. Det regionalt valgte styrelsesmedlem indtager pladsen i NETOPs styrelse 2008, i tilfælde af at forslaget om afskaffelse af valgkollegerne bliver vedtaget på NETOPs landsmøde i 2008. Det er altså et led i forslaget, at valg af styrelsesmedlemmer i regionerne kommer til at foregå som om, NETOPs vedtægter allerede var ændret. Ved at foretage valget på denne måde, er den nye styrelse 2008 på plads, hvis

forslaget om vedtægtsændring går igennem på landsmødet 2008. De regionale styrelsesmedlemmer kan træde direkte ind i styrelsen, som erstatning for de styrelsesmedlemmer, som tidligere blev valgt i valgkollegerne. Og sådan kan NETOP altså komme af med valgkollegerne og til gengæld få en regional forbindelse, som NETOP måske nok savner i dag.

DHS's medlemmer skal på deres årsmøde, som finder sted i juni 2007 ligeledes debattere og tilkendegive deres stillingtagen til en regionsopdeling. Hvis svaret bliver ja begge steder er der lagt op til nye muligheder i samarbejdet – blandt andet fælles regionale møder

Mere liv

Det er imidlertid ikke alle ændringer, der behøver at afvente flere beslutningsgange. Allerede på NETOPs kommende landsmøde i Svendborg forsøger vi os med en anden mødeform, som gerne skulle give mere debat inden for de rammer, de nuværende vedtægter giver.

Det er planen, at beretningsdelene på landsmødet skæres ned. Formandens, sekretariatslederens samt udvalgenes beretninger skæres ned til et minimum, og det samme gælder regnskabet for 2006. Derfor får de skriftlige beretninger og årsregnskabet så meget desto mere vægt. Det betyder så igen, at det i højere grad er op til den enkelte forenings delegerede at forberede sig og formulere spørgsmål hjemmefra, for der vil naturligvis stadig være lejlighed til at debattere beretningerne og årsregnskabet. Med de kortere beretninger bliver der tid til at gøre noget nyt. Det er planen, at samtlige landsmødedeltagere får lejlighed til at diskutere fordele og

ulemper ved en regional struktur i små grupper. Gruppearbejdet kan også bruges til at udvikle og udveksle ideer til, hvordan man kan bruge regionen som forum for samarbejde mellem foreningerne i NETOP.

Opsummering

Regioner, køreplan og mere debat på landsmødet. Der trænger til en sammenfatning af de forskellige forslag, som de kommer i kronologisk rækkefølge:

Landsmødet 2007

For det første foreslås det, at beretningspunkterne på landsmødet nedtones. Det vil betyde, at landsformandens og sekretariatslederens beretninger kortes ned, og at fremlæggelsen af årsregnskabet gøres kortfattet.

For det andet; at den tid som så bliver til rådighed bruges aktivt til at involvere landsmødets deltagere i en debat eller diskussion om et eller flere emner, som er centrale for landsforbundet i det kommende foreningsår (april – april). På Landsmødet 2007 vil det være diskussionen af regionsopdelingen.

Hvad foregår på det regionale møde?

- Valg af et medlem til NETOPs styrelse.
- Workshop om samarbejds muligheder i regionerne.
- Fælles oplæg med et 'godt navn'.
- Information fra styrelsen og sekretariatet.
- Og ikke mindst mulighed for at stille ønsker, krav og spørgsmål.
- Hvad kunne man ellers finde på at bruge mødet til i regionen?

November 2007 til februar 2008

For det tredje, at der regionalt vælges styrelsesmedlemmer i syv regioner. Første valg foretages i løbet af vinteren 2007 - 2008 på regionale møder. De regionsvalgte styrelsesmedlemmer indtager deres plads i styrelsen på lands-

mødet 2008, forudsat at ændring af vedtægterne bliver vedtaget. Sekretariatet indkalder til det regionale møde, og der deltager en konsulent fra sekretariatet på hvert møde.

Landsmøde 2008

For det fjerde, at der til landsmødet 2008 bliver fremsat forslag

til ændring af vedtægterne, sådan at de nuværende FO og DHS valgkollegier forsvinder. Bliver vedtægterne ændret på landsmødet 2008, kan de regionalt valgte styrelsesmedlemmer så indtræde i styrelsen, og de valgkollegievalgte styrelsesmedlemmer bortfalder.

Disse syv regioner er styrelsens forslag til en opdeling af landet. Opdelingen er sket under hensyntagen til en jævn fordeling af foreningerne i NETOP. Der er dog op til bornholmerne selv at bestemme, hvilken region de vil høre til. (Grafik: Martin Hansen)

Friheden tilbage til folkeoplysningen

AF MICHAEL VOSS *Dansk Folkeoplysnings Samråd (artiklen har været bragt på DFS' hjemmeside)*

”Vi skal vriste os løs af de bånd, der gennem årene er lagt på os – også selv om prisen er 100 procent egenbetaling.” Friheden til selv at bestemme over aktiviteterne er livsnødvendighed for folkeoplysningen, mener NETOPs afgangende formand, Tage Dræbye.

Tage Dræbye stopper som formand på landsmødet i Svendborg efter fem år på posten. (Foto: Bernhard Trier Frederiksen)

Det har været ét langt tilbagetog for folkeoplysningens frihed,” siger Tage Dræbye med et tilbageblik til 1970, hvor han første gang arbejdede i en folkeoplysende organisation.

”Dengang var grundideen, at vi satte gang i de aktiviteter, som vi synes var de rigtige. Siden er det mere og mere kommet til at handle om, hvad staten og kommunerne synes er rigtigt.”

Afgående formand

Til sommer træder Tage Dræbye af som formand for NETOP efter fem år på posten. I dette interview ser Dræbye tilbage og præsenterer sine bud på, hvad folkeoplysningens eksistensberettigelse er, og i hvilken retning den skal udvikle sig.

Fra 1970 til 1972 var Tage Dræbye Frit Oplysningsforbunds (FO) første – halvtids – oplysningskonsulent. Siden beskæftigede han sig intensivt med området som kommunalpolitiker i Albertslund.

Og i 2002 blev han valgt som landsformand for Frit Oplysningsforbund, og var en central person i arbejdet med at oprette NETOP, som han som bekendt også blev formand for.

Nul klynk

I et portrætinterview i 2002 i FO's blad kommenterede Tage Dræbye de aktuelle nedskæringer på aftenskolernes aktivitetstilskud:

”Vi skal lære at arbejde med de nye vilkår og stoppe med at klynke.”

Og den linje fastholder han nu fem år senere.

”Jeg tror ikke, at det nytter noget at forsøge at komme tilbage til

de gode gamle dage, hvor det var gratis for alle at deltage i folkeoplysningen. Heller ikke den fordeling, vi havde, da jeg trådte til som formand, er det realistisk at genoprette,” siger Tage Dræbye. Samtidig med at han understreger, at det er hans personlige synspunkt og ikke NETOPs, skærper han det yderligere: ”Måske tværtimod. I dag udgør den offentlige støtte så lidt, at vi lige så godt kan tage skridtet fuldt ud og indføre 100 procent egenbetaling. Hvis vi samtidig kunne få vores frihed tilbage. Friheden til at gennemføre de aktiviteter, vi selv ønsker – og ikke dem, politikerne og embedsmændene ønsker.”

Egne lokaler

Det betyder ikke, at aftensko-lerne helt skal undvære offentlige tilskud:

”Der er et par kritiske områder i folkeoplysningens finansiering. Det er lokaler og udviklingsarbejde,” siger Tage Dræbye.

”Vi skal stadig kunne bruge skoler og andre offentlige bygninger. Men det er ikke tilstrækkeligt. For det første stiller brugerne i dag større krav til lokalernes kvalitet. For det andet er der behov for specialiserede lokaler, som opfylder undervisningens formål.”

Som eksempler nævner Tage Dræbye bevægelseskurserne og edb-undervisningen.

”Det kan også være en husflid-organisation, som har brug for et værksted med mulighed for at opbevare værktøjet. Derfor er der behov for offentlige tilskud, så de lokale foreninger og skoler kan få egne lokaler.”

Et kræsent publikum

Kravet om kvalitet er også baggrund for Tage Dræbyes andet ønske:

”Generelt genererer folkeoplys-

ningen ikke indtægter nok til at finansiere udviklingsarbejde. Det er derfor, vi kan se en tendens til ensartede tilbud – og de samme deltagere – år efter år. Det går ikke!

Hvis vi skal samle nye generationer op, kræver det udvikling. Der er så mange tilbud i dag. Skal vi vinde kampen om tiden, kræver det kvalitet. Vi skal matche behovene hos et meget kræsent publikum. Det mener jeg også, det offentlige burde støtte.”

Hvis de to ønsker blev opfyldt, ville Tage Dræbye gerne opgive den sidste rest af tilskud til de enkelte kurser.

”Bortset fra at særlige grupper som handicappede og pensionister stadig bør have tilskud,” understreger han.

Hvorfor flyver humlebien?

Når Tage Dræbye overhovedet tør tale om offentlige tilskud, bundet det i en dybtfølt overbevisning om, at folkeskolen har noget at byde på – for den enkelte og for samfundet.

”Politikerne kan ikke redde demokratiet. Men de kan støtte civilsamfundet i at organisere sig og dermed skabe og genskabe det demokratiske samfund.”

Det er her, Tage Dræbye ser folkeoplysningens samfundsmæssige rationale.

”Vi har så meget at byde på. Det faglige og indholdsmæssige i aftenskoleundervisningen er kun en del af det. For mig er det endnu vigtigere, at folkeoplysningen skaber social kapital. Nye undersøgelser fra OECD og fra Nordisk Råd viser, at når Danmark klarer sig så godt, skyldes det det danske samfunds evne til at opbygge social kapital.

Efter alle nationaløkonomiske læresætninger burde vi sakke bagud i forhold til andre lande.

Social kapital

Den centrale præmis inden for teoriene om social kapital er, at sociale netværk har værdi. Den sociale kapital er et udtryk for en sammenhængskraft i for eksempel nationer, samfund, organisationer, grupper og familier; ved at indgå i sociale relationer baseret på netværk, normer og tillid, får individer adgang til nogle ressourcer, der så at sige udspringer af denne mellem menneskelighed.

Således udgør den sociale kapital en ressource, der rækker udover individernes blotte fællesskab: en produktiv kraft, der gør fx en organisation til andet og mere end en samling individer, der hver især forfølger egne mål.

Regnestykket $2+2=5$ illustrerer fint dette forhold; at indgåelsen i netværk vil have et oftest positivt afkast for individet i form af social kapital, samt at individet, ved at indgå i sociale netværk, får lettere ved at forfølge både individuelle og kollektive mål.

(Rådgivende Sociologers hjemmeside om social kapital: <http://www.socialkapital.dk/>)

Men som humlebien, der ifølge naturlovene ikke kan flyve, klarer vi os jo strålende efter alle målestokke.”

Korsang skaber demokrati

Tillidsniveauet er for Tage Dræbye det centrale i et samfund med megen social kapital.

”At vi kan gå ud fra, at aftaler holder, og at vi i det store hele kan forvente, at det er sandheden, vi fortæller hinanden. Det skaber vi i folkeoplysningen,

alene fordi at her samles mennesker og foretager sig noget sammen.

At mødes engang om ugen i et kor eller til finere madlavning for mænd kan efter min mening være meget mere demokratisk-bende end en foredragsrække om, hvordan Folketinget fungerer.

Det sker i samtalen og samværet, mens man skræller løg, eller i pauserne mellem kor-øvelserne. Her rykker vi om på det hierarki, som vi lever i på arbejdspladsen og ofte i boligkvarterne. Til italiensk, kor og madlavning er det pludselig nogle andre rangordninger. Vi vurderer hinanden på andet end indtægt og uddannelse. Det har stor betydning for identiteten og selvfølelsen.

Jeg siger ikke, at det er sådan hver gang. Men det er her, der *kan* opstå meningsfulde fællesskaber. Lykkes det, opbygger vi social kapital og skaber sammenhængskraft i samfundet, og det gavner både den enkelte og økonomien,” fastslår Tage Dræbye.

Omfordeling

Målsætningen om at skabe sammenhængskraft på tværs af sociale skel er ikke ny i folkeoplysningen, men kan vi leve op til det, hvis højere og højere deltagerbetaling får dem med lave indtægter til at blive væk?

”Jeg synes, at det er en skrækkelig udvikling, vi er inde i – med større og større økonomiske skel i befolkningen. Men det skyldes ejendomsværdierne, ikke folkeoplysningen.

Folkeoplysningen kan påtage sig mange opgaver, men det er ikke vores opgave at gennemføre økonomisk omfordeling. Det er en politisk opgave, som vi skal holde os fra,” siger folkeoplyseren og politikerne Tage Dræbye med stor overbevisning.

Anerkend ildsjælene

Helt tilbage fra 70'erne, da Tage Dræbye som nybagt folkeoplysningskonsulent rejste rundt i landet for at besøge Frit Oplysningsforbunds afdelinger, fik han en grundfæstet tillid til, at de lokale bestyrelsesmedlemmer, ledere og lærere ved, hvor skoen trykker, og hvad der er brug for. ”De frivillige organisationer har altid haft en evne til at reagere på nye udviklinger i samfundet, hurtigere end mange institutioner og myndigheder,” siger han. ”Derfor har jeg heller ikke som landsformand beskæftiget mig så meget med, hvilke temaer og fag NETOP skal satse på. Det har jeg ikke behovet.

Til gengæld har jeg lagt stor vægt på at fastholde, anerkende og opmuntre ildsjælene rundt omkring. Her er ingen forskel på en erhvervsvirksomhed og en forening. Det er fra ildsjælene, at fornyelsen og innovationen kommer.

Vi skal være professionelle, men ikke kun professionelle. Der skal være plads til både den store og velorganiserede skole og de små foreninger, hvor formanden mødes med bestyrelsen omkring køkkenbordet og fastlægger programmet for næste sæson. Der er så meget kvalitet derude, og det skal vi passe på, at vi ikke kvæler.”

De store projekter

Ikke desto mindre har landsorganisationerne efter Tage Dræbyes mening også en rolle at spille omkring indholdet.

”Vi har nogle store samfundsmæssige problemer, som folkeoplysningen ikke kan undslå sig fra at tage fat på. Det er for eksempel EU, nærdemokratiet i de nye store kommuner, integration og folkesundhed. Her skal landsorganisationerne byde ind

og præsentere forslag til, hvordan de hver især kan bidrage, gerne i konkurrence med hinanden. Vi skal selvfølgelig kræve betaling, og vi skal ikke sælge os billigt.” Han henviser til de mange penge, som kommunerne har brugt på temadage og teambuilding som forberedelse af kommunesammenlægningerne. ”Men stort set intet på at skabe den folkelige basis for de nye strukturer. Der skulle politikerne have henvendt sig og tilbudt en pose penge til dem, der havde nogle gode projekter.”

En ny type oplysningsforbund

Selv om Tage Dræbye er radikal politiker, er han ikke 100 procent overbevist om, at NETOP på lang sigt skal være tæt knyttet til De Radikale.

”Det er ikke det vigtigste for mig. Til gengæld er det helt afgørende at undgå, at vi får én stor mastodont af et oplysningsforbund med alt, hvad det vil føre med sig af centralisering og ensartethed.

Jeg mener stadig, at de forskellige oplysningsforbund har nogle centrale værdier, der adskiller dem, og det præger også aktiviteterne.

Men på lidt længere sigt kan jeg godt forestille mig, at landsorganisationerne mere vil adskille sig på de fag og temaer, de beskæftiger sig med, og som de udvikler. Og jeg kan også se for mig en situation, hvor lokale foreninger flytter til en anden landsorganisation, fordi dens profil passer bedre til den lokale forenings aktiviteter.”

Folkeoplysning uden undervisere?

AF MARTIN HANSEN *Informationskonsulent*

Ny lov - nye
muligheder

Nu kan aftenskoler bruge den kommunale bevilling til andet end den traditionelle undervisningsform med en lærer, der underviser en klasse. En ny lovændring giver nemlig mulighed for at bruge en stor del af det offentlige tilskud på andet end lærer- og lederløn.

Hvem siger, at ordentlig folkeoplysning indebærer en lærer, der står og underviser en klasse? Kunne man ikke forestille sig, at folkeoplysning kan foregå på andre måder? Folkeoplysningsloven har hidtil primært givet støtte til traditionel undervisning. Men fra flere kanter har der været ønske om at ændre loven på det punkt. Tiden er simpelthen løbet fra den noget entydige definition af folkeoplysning. Derfor har Folketinget besluttet, at man fra 1. januar 2007

kan bruge op mod 40 procent af sin folkeoplysningsbevilling fra kommunen til såkaldte fleksible tilrettelæggelsesformer. De 40 procent skal dog først fratrækkes bevillingen, når man allerede har trukket de 10 procent til debatpuljen fra, så reelt er der tale om 36 procent af den samlede bevilling.

Vores eget forslag

Per Paludan Hansen, sekretariatsleder for LOF og formand for Dansk Folkeoplysnings Samråd

præsenterede lovændringen på to konferencer i henholdsvis Århus og København i januar med følgende bemærkning:

”Det er et forslag, der er groet i vores egen have.”

NETOP har været en af gartnerne. Torben Dreier, FO Århus, har nemlig været med i det arbejdsudvalg, som Undervisningsministeren har nedsat til at udtænke lovændringen. Målet var, at give folkeoplysningen bredere rammer og dermed flere muligheder for at udvikle sig. I et interview i dette nummer af NETOPnyt fortæller Torben Dreier om tankerne bag lovforslaget.

For mange læhegn

Per Paludan Hansen brugte det gamle kinesiske ordsprog: ”Når forandringens vinde blæser, bygger nogle læhegn, mens andre bygger vindmøller”. Han mente,

*Skal rigtig folkeoplysning ske med eller uden en underviser? Aftenskolerne har nu mulighed for selv at afprøve nye tilrettelæggelsesformer.
(Foto/grafik: Martin Hansen)*

at man flere steder i folkeoplysningen så tegn på, at der blev bygget læhegn, og det har til dels skyldtes den gældende lov. Men med den nye lov er der mulighed for at bygge vindmøller – at tilpasse folkeoplysningen til tidens strømninger og få det bedste ud af mulighederne. Den nye fleksibilitet skulle gerne føre til en masse nye, spændende måder at lave folkeoplysning på.

Prøv det!

Man hvad kan man så lave? Arbejdsudvalget bag loven har foreslået nogle nye typer arrangementer: studiecirkler, studieværksteder, spørg ekspert, og

fjernundervisning og workshops. Men i princippet er det op til de lokale foreninger at udvise kreativitet inden for de nye rammer. Måske har man allerede interessante ideer, måske kan man søge inspiration andre steder. I blandt andet Sverige har de for eksempel i mange år haft studiecirkler som en meget stor og succesfuld del af folkeoplysningen. Måske kunne vi lære lidt af vores naboer. Nu har vi i al fald muligheden for at få støtte til at prøve os frem.

Verdens nummer 1

Undervisningsminister, Bertel Haarder, deltog også i den ene af

de tidligere omtalte konferencer. Han udtalte stor interesse for folkeoplysningen, og fortalte, at det er et af Undervisningsministeriets fokusområder fremover. Globaliseringen og de stigende krav til lønmodtagerne er begge gode grunde til at sørge for, at danskerne realkompetencer løbende udbygges. Undervisningsministeren var derfor også begejstret over de fleksible tilrettelæggelsesformer, og han glædede sig til den første evaluering. Han afsluttede med følgende svada: ”God arbejdslyst med at holde Danmark i front som verdens folkeoplysningsland nummer 1!”

Eksempler på nye tilrettelæggelsesformer

Åbne studiecirkler

Inspireret af studiecirklerne i blandt andet Sverige kan man lave hold, der i udpræget grad er selvkørende. En leder sætter dem i gang og støtter og hjælper, hvis de går i stå, men behøver ikke at være til stede hele tiden. Måske har skolen på forhånd noget studiemateriale som studeres, eller også finder deltagerne selv materiale. Se også artiklen om den svenske model.

Åbne studieværksteder

Kan være et tilbud til alle aftenskolens deltagere – har man betalt for at gå på et hold, så har man også adgang til at komme i studieværkstedet. Her kan man møde deltagere fra andre fag, og arbejde med emner, der ligger på tværs af fagene. En værkstedsle-

der hjælper dem, der har brug for det.

Spørg ekspert

Et anderledes og uformelt forum, hvor man inviterer en ekspert for et givent, relevant område, som deltagerne så kan spørge. Altså et slags foredrag, hvor det er deltagerne, der bestemmer indholdet. Det kunne handle om alt fra boligkøb over lokalpolitik til folkesundhed.

Fjernundervisning

Nu gives der mulighed for at få støtte til fjernundervisning – dog med det krav, at 30 procent af undervisningen skal foregå ved almindeligt fremmøde. Hvis ikke vi mødes noget af tiden, kan vi ikke kalde det folkeoplysning.

Workshops

Eller værksteder på godt dansk er et sted, hvor man samles i små grupper om et overordnet emne. Workshops er fokuseret på at skabe et produkt af en slags – for eksempel en lille rapport eller fælles udtalelse om lokalplanen, bofællesskaber, kulturpolitikken eller noget helt andet. En workshopleder laver oplæg, holder arbejdet på det rette spor og sørger for, at der kommer noget fornuftigt ud af arbejdet til sidst.

Hvad siger loven?

Formålet med de fleksible tilrettelæggelsesformer er i loven formuleret således, at de – ud over at opfylde folkeoplysningslovens generelle formål – skal styrke udviklingen af at aktivt medborgerskab inden for væsentlige samfundsrelaterede emner. Det er store ord, men arbejdsgruppen bag lovforslaget giver dog følgende eksempler på sådanne emner: integration, livsstilssygdomme, folkesundhed, forbrugeroplysning og borgerinddragelse. På præsentationskonferencen blev kultur og litteratur tilføjet eksemplerne. Men som udgangspunkt er det den enkelte forening, der bestemmer emnerne. Betingelserne for at lave aktiviteter efter de fleksible tilrettelæggelsesformer er (ud over at opfylde ovenstående formål):

- De skal adskille sig fra normal undervisning.
- Deltagerne skal være tilmeldt på et hold, og der skal være deltagerbetaling.
- Man behøver ikke at aflønne efter lønbekendtgørelsen.
- Lederhonorar må højst udgøre 20 procent.

Hvad kan støtten bruges til?

- Løn til lærer, instruktør eller anden leder af en aktivitet.
- Lederløn.
- Udgifter til etablering af Internetadgang til lærere på fjernundervisningshold.
- Undervisningsmaterialer af ikke-blivende værdi.
- Annoncering.
- Lokaleudgifter.
- Det samlede tilskud (både til den traditionelle undervisning og til de fleksible tilrettelæggelsesformer) må ved afregningen ikke overstige 1/3 af foreningens samlede aflønning af leder og lærere.

Folkeoplysningens forsøgslaboratorium

AF MARTIN HANSEN *Informationskonsulent*

”Nu har vi chancen for igen at være banebrydende og nytænkende inden for voksenundervisningen,” siger Torben Dreier fra FO Århus om mulighederne i de fleksible tilrettelæggelsesformer.

Torben Dreier fra FO Århus sad som NETOPs repræsentant med i arbejdsudvalget, der udformede den nye lov om de fleksible tilrettelæggelsesformer. NETOPnyt har talt med ham om tankerne bag loven.

Hvad er ideen bag den nye lov om fleksible tilrettelæggelsesformer?

Det er, at vi nu får mulighed for at udvikle – ikke blot folkeoplysningen – men også voksenundervisningen som helhed. Jeg har altid haft stor kærlighed til debatpuljen – den såkaldte 10 procentspulje. Den har givet os en masse nye muligheder, og det er vigtigt, at vi udvikler mere inden for den tænkning, der lå bag debatpuljen.

Hvad er det for en udvikling, du vil have?

For eksempel har jeg ofte fået tudet ørene fulde af de gamle folkeoplysere, der fortalte, at folkeoplysningen altid har været de fremmeste med nytænkning på voksenundervisningsområdet. Det var jo i folkeoplysningen at ting som VUC, daghøjskoler og integrationsundervisning først

blev udviklet. Det er ting, der har vist sig så gode, at de jo hver for sig er blevet ophævet til lov – at de har fået et selvstændigt liv.

Men siden 90'erne er der ikke rigtigt sket noget nyt. Lovgivningen har været for stram, og vi har pædagogisk været låst fast.

Er der intet sket de sidste snart 20 år?

Der har da været projekter. I Frit Oplysningsforbund arbejdede vi med ø-projekter

*Torben Dreier ser den nye lov som en god mulighed for igen at bringe folkeoplysningen i front med at udvikle voksenundervisningen i Danmark.
(Foto: FO Århus)*

og fjernundervisning, men ret symptomatisk var vi nødt til at søge forskellige dispensationer for at gennemføre projekterne. Lovens rammer gav ikke direkte mulighed for det.

Men med loven om de fleksible tilrettelæggelsesformer har vi fået udvidet rammerne. Nu har vi fået nye muligheder. Folkeoplysningen kan igen blive et forsøgslaboratorium for voksenundervisning. Måske kan vi igen lave aktiviteter, der løftes op til nye love.

Er det et succeskriterium for dig, at tingene løftes op til love – og dermed oftest fjernes fra folkeoplysningen?

Både ja og nej. At en aktivitet bliver løftet op til lov er jo et tegn på, at vi har ramt rigtigt, at aktiviteten er så vigtig, at den skal sikres gennem mere faste regler. Det er da en meget stor anerkendelse. På den måde viser vi, at folkeoplysningen er en meget vigtig del af udviklingen. Og dermed viser vi, at vi har brug for vidde rammer for at lave denne udvikling. Men det forhindrer os omvendt ikke i at forsøge at bevise lovgiverne om, at vi også sagtens kan magte aktiviteterne selvom de får deres egne love.

Hvilke aktiviteter forestiller du dig så, vi skal til at lave?

Uha, der er mange muligheder. Hvis vi skeler til resten af Norden, så er studiecirkler et stort fænomen i både Norge og Sverige – og har været det i Danmark tidligere. Men rammerne har ikke været til det.

Tag nu bare os her i Århus. Århus Kommune vil inddrage borgerne i byudviklingen i hele kommunen. Her kan vi nu meget bedre byde ind. Hvis vi under den gamle lov ville lave en

studiecirkel omkring byudviklingen af et lokalområde, så måtte vi beregne en høj deltagerbetaling. Lederen af studiecirkelen skulle jo betales i henhold til løncirkulæret og så videre. Og med så høj en deltagerbetaling ville vi ikke få mange borgere til at deltage. Men med den nye lov kan vi nøjes med at give lederen et par flasker rødvin – og så måske hive nogle mere økonomisk krævende eksperter ind en gang imellem, når der er behov for det.

Men det lyder da lidt som om, loven kan udhule lønnen for undervisere i aftenskolen?

Nej, slet ikke. En studiecirkel er efter min mening karakteriseret ved, at lederen af aktiviteten deltager på lige fod med de andre i studiecirkelen. Hvorfor skal denne så have løn, når denne leder mere er en praktisk gris? I andre fleksible tilrettelæggelsesformer kan jeg meget nemt forestille mig, at den pågældende ansvarlige får en højere løn, end den som det nuværende løncirkulære giver mulighed for, fordi instruktøren i dette tilfælde indtager en ekspertrolle.

Kan de mange busflidsforeningers aktivitetsdage, der normalt kører uden tilskud, nu køres som de fleksible tilrettelæggelsesformer?

Det kan de ikke bare uden videre. Der står helt præcist i den nye lov, at aktiviteterne skal handle om væsentlige samfundsrelaterede emner. Så det er ikke nok at lave et håndværk. Men man kan omvendt sagtens forestille sig, at en forening valgte en gang imellem at gå bag om håndværket og studere baggrunden, fremtidsperspektiverne eller noget andet. Og så taler vi om en aktivitet, der passer ind i den nye lov.

Så det må blot ikke være praktisk arbejde?

Jo da. Hvis et hold i pileflet vil arbejde mere med pilens gavnlige effekter, så ville det være helt oplagt, at et projekt gik ud på at lave et rodzoneanlæg. Det ville helt klart – efter min mening – leve op til kravene – men det skal jo altså række videre ud ...

Er loven blevet præcis, som du havde ønsket dig?

Det er et glimrende første skridt i den rigtige retning. Der kunne sikkert godt være nogle formuleringer, der kunne være bedre. Men det var, hvad vi kunne blive enige om.

Og der er ingen tvivl om, at disse nye muligheder giver perspektiver for fremtidens folkeoplysning – og for kommende lovændringer.

Studiecirkler i Svendborg

AF ELINOR HARDER *Skoleleder for FO Svendborg*

FO Svendborg har i længere tid haft succes med studiecirkler. Elinor Harder fortæller her, hvordan de griber dette an.

Ved flere arrangementer og foredrag oplevede vi her i FO Svendborg – at snakken gik rigtig godt i kaffepauserne og vi blev opmærksomme på de mange, der sad inde med forskellig viden om de emner, vi havde på programmet. Det var lidt en skam, hvis denne viden skulle mistes, når man gik hver til sit.

Den første cirkel

Et af vores emner var kunst, og da det var de 'Sydfynske kunstnere', vi satte fokus på ved et par foredrag på vores kunstbygning SAK, var interessen overvældende. Vi opfordrede til, at de, der havde lyst, kunne komme og snakke om de sydfynske kunstnere.

Der kom 22. Heraf ville de 12 gerne med i en studiecirkel, og de andre ville gerne stå til rådighed med deres viden. Resultat af vores arbejde blev en meget flot udstilling og foredrag samt et oplæg til en bog. FO Svendborg stod for det praktiske i forløbet. SAK hjalp med materialer med mere.

Medlemmet i centrum

Det næste blev et samarbejde med kommunens ældrekon-sulent om digteren Ambrosius Stub, og ny studiecirkel blev dannet. Der blev holdt foredrag og musikarrangementer og meget mere. Vi blev bevidste om, at en studiecirkel var en god form

for os at arbejde videre med. Her var det de enkelte medlemmer i gruppen, der kom i centrum og kunne bruge den viden og de ressourcer, de havde.

Bruger baglandet

Lige nu er det Piet Hein, vi arbejder med. Vi er en basisgruppe på seks, som har interesse for Piet Hein. Alle i gruppen har et netværk, som kan inddrages.

Vi indkredsede en række emner, vi gerne ville have belyst og delte emnerne op ud fra vores personlige interesse. Biblioteket blev brugt til at finde litteratur og musik. Nogle gik i gang med at søge på nettet. Et par gik på loppemarked og fandt GRUK-samlinger og meget mere. Antikvarboghandlere over hele landet blev kontaktet.

Styring og mål

Vigtigt er det med en leder af gruppen, som med fast hånd laver dagsorden, tager referat og koordinerer forløbet. Ikke mindst skal snakken i gruppen styres, og hvert møde skal have et emne.

Alle i gruppen skal komme med et oplæg, der skal snakkes ud fra. Alle skal være i centrum!

Der skal være et mål at arbejde hen i mod – og gerne delmål – så man kan se resultater. Vores erfaringer er, at det er vigtigt at være synlige og vise de resultater, man er nået til. Alle vil jo gerne

inderst inde være lidt i centrum engang i mellem.

Gruppens ressourcer

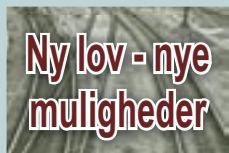
Det viste sig, at Ruth er visesanger, Ernst foredragsholder, Annelise og Kirsten har interesse for historie og litteratur samt Elinor og Gudrun for design. Ideen var nu at holde foredrag med sang og musik om 'Piet Heins forunderlige verden'. Piet Heins søn Hugo Hein blev kontaktet, da vi gerne ville have nogle faktuelle oplysninger. Hugo Hein ville gerne holde foredrag, og det blev en stor succes.

Siden holdt vi selv foredraget i samarbejde med foreningen NORDEN, og der er allerede bestilling på tre ny foredrag her i foråret. På Valdemarsdagen holdt vi en sangaften med Piet Hein sange og viser af Ambrosius Stub krydret med fortællinger og digte. Stedet var på Valdemars Slot under den 500 årige Ambrosius Stub eg. Det var stemningsfuldt, og ca. 60 kom forbi og nød den smukke sommeraften.

I eftersommeren havde vi inviteret til en rundvisning i Egeskovs Slots-park, hvor fokus var på Piet Heins værker, og vi var guider. Egeskovs historie blev fortalt af formanden for Svendborg Museum.

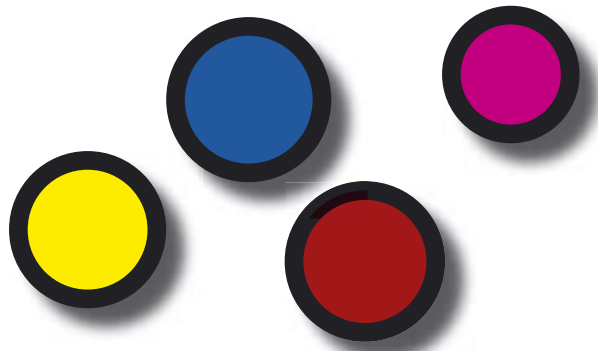
Piet Hein udstilling

Gruppen arbejder stadig med at afdække nye sider af Piet Hein og arbejder med litteratur og design. Svendborg Bibliotek har bedt os om at lave en Piet Hein udstilling i april samt holde et arrangement om "Piet Heins forunderlige liv"! Opgaven er stor, og vi håber, at vi kan magte den. Vi startede ideen med studiecirklen i februar sidste år fordi vi selv ville vide noget om Piet Hein, og nu har cirka 300 mennesker været med til vores arrangementer. Ja, Piet Heingruppen er en succeshistorie for os.

Svenske cirkler

AF MARTIN HANSEN *Informationskonsulent*

I svensk folkeoplysning er studiecirkelen et centralt begreb. Studiecirkler dækker over alle typer af undervisning, hvor en kreds af interesserede mennesker mødes om et emne. Så er det mindre væsentligt om de har en underviser eller klarer undervisningen selv.

Forestil dig en flok mennesker, der deler samme interesse – det kunne være slægtsforskning. De kender alle lidt til faget og behøver egentlig ikke en underviser. Faktisk vil de hellere være fri, for en underviser koster mange penge, og de vil hellere selv klare det meste. Men de vil selvfølgelig gerne have adgang til lokaler, hvor de kan mødes. Og computere med Internet. Måske indimellem mulighed for at besøge et stadsarkiv. Hvad hvis denne flok mennesker blot skulle henvende sig til en lokal aftenskole, som gav dem adgang til det fornødne, og så de kunne gå i gang?

Fleksibel svensk lov

Ovenstående er nærmest en beskrivelse af dagligdagen i den svenske folkeoplysning. Det kan lade sig gøre, fordi den svenske lovgivning er meget fleksibel i forhold til tilrettelæggelse af aktiviteterne.

NETOPnyt besøgte Studieförbundet Vuxenskolan – eller blot SV – i Malmø for at se nærmere på den svenske folkeoplysning. Her forklarede SV's virksomhedsleder, Rita Linders om deres aktiviteter.

I Sverige modtager aftenskolerne i udgangspunktet et beløb pr. undervisningstime i støtte (i SV er det 60 svenske kroner), og der er ikke krav til deltagerbetaling eller bestemte lønningstakster. Dertil kommer så et beløb til lokaler, som ligeledes udregnes pr. undervisningstime. De skal dog mødes mindst tre gange i mindst ni timer i alt, ligesom der er en maksimumgrænse på 12 timer om ugen. Der er ingen forskel på, om det er traditionel undervisning med en lærer, eller det er en gruppe selvstuderende, hvor der ingen egentlig underviser er. Forskellen på de to typer undervisning ligger for deltagerne dels i, hvad det koster at være med, og dels i hvor meget selvbestemmelse, deltagerne har over forløbet.

Svenskerne kalder begge typer aktiviteter for studiecirkler, men de skelner mellem, om det er et kursus med en underviser eller det er en kammeratgruppe eller forening, hvor en gruppe mennesker med samme interesse selv planlægger og gennemfører et forløb.

Deltagerne bestemmer

En stor del af SV's aktiviteter

planlægges af mennesker uden for SV. Og det er helt bevidst. Det skal forstås således, at SV tilbyder foreninger og andre grupper af mennesker, at de kan få hjælp til at arbejde med et givent emne. Det kunne være slægtsforskerne, der blev nævnt i starten. Ud over de allerede nævnte hjælpemuligheder kan SV også tilbyde tilskud til indkøb af relevant materiale og så videre. Det afhænger af, hvor meget af det offentlige tilskud (de 60 kroner pr undervisningstime fratrukket en procentsats til administration) der er tilbage, når forløbets andre udgifter er regnet ud.

Dertil kommer, at SV kan søge om ekstra tilskud til aktiviteter for handicappede eller indvandrere, så man kan nedbringe – eller helt fjerne – en eventuel deltagerbetaling.

Skal have noget til gengæld

SV tilbyder altså nogle aldeles gode rammer for en masse menneskers interesser, men de kræver også noget til gengæld. Alle disse kammeratgrupper skal hver udpege en cirkelleder. Denne er ansvarlig i forhold til SV og dermed i forhold til loven. Cirkellederen skal sørge for, at der bliver lavet en studieplan, som han eller hun selv underskriver. Samtidig er lederen ansvarlig for lokalet og en eventuel nøgle. ”Vi er dækket ind i forhold til loven, hvis vi blot har en underskrevet studieplan, men i sidste ende handler det jo om tillid,” fortæller Rita Linders og tilføjer:

”Også hvad adgangen til vores lokaler angår.”

Og tillid har de nok af. Over 30 procent af SV's aktiviteter findes inden for kammeratgrupperne – og hertil kommer 12 procent foreningsaktiviteter. Altså står SV helt selv for kun lidt over halvdelen af deres aktiviteter. Typiske studiecirkler, der gennemføres som kammeratgrupper, er blandt andet bands, der på denne måde får adgang til øvelokaler; håndværksgrupper, der mødes og arbejder med et fag og sproggrupper, hvor man mødes og vedligeholder sin kunnen. Mulighederne er mange.

Studiecirkler og integration

Et lidt utraditionelt eksempel – selv for svenske forhold – er en række studiecirkler, som SV gennemfører i Malmø. Der er tale om seks forskellige hold med pensionerede indvandrere, der mødes tre formiddage om ugen for at træne deres svenske. SV har ansat en central cirkelleder, der går rundt mellem de forskellige grupper, sætter dem i gang, hjælper undervejs og holder dem på sporet. Ind imellem arrangerer hun også studieture for dem. Her kan en enkelt person altså samtidig aktivere seks forskellige hold.

”Men cirkellederen er altså også militært uddannet,” siger Rita Linders med et grin.

Og så til Danmark

På flere områder ligner den svenske folkeoplysningslov den nye danske 40 procentspulje – loven om fleksible tilrettelæggelsesformer. Vi er inden for de 40 procent ikke bundet af en lærerlønstakst, vi kan give tilskud til undervisningsmaterialer (af ikke blivende værdi), og vi får tilskud til lokaler. Altså er der intet til hinder for, at vi yder det samme tilbud, som SV i Malmø (se eventuelt faktaboks).

Men der er også et par områder, hvor de nye danske muligheder adskiller sig fra svenskernes. Væsentligst er vi er bundet op på, at emnerne i aktiviteterne skal have væsentlig samfundsrelevans – og det er i sidste ende op til kommunen at vurdere, om et emne lever op til dette. Ligeledes er kravet om, at aktiviteten skal adskille sig fra normal undervisning et tolkningsspørgsmål. For eksempel ligner mange husflidsforeningers aktivitetsaftener til forveksling noget, der sagtens kunne kaldes for en studiecirkel i Sverige. Men spørgsmålet er, dels om de adskiller sig fra normal undervisning (hvilket de vel må siges at gøre, da de i forvejen ikke er støtteberettigede), og dels om de omhandler væsentlige samfundsrelaterede emner – og her bliver det sværere at vurdere. For på den ene side kan man argumentere for, at det er samfundsrelevant at holde liv i gamle

håndværk, men samtidig ligger der en tone af noget mere direkte politisk i lovens tekst. Som sagt er det op til den enkelte kommune at fortolke – men det er samtidig op til foreningerne lokalt at påvirke kommunerne til at lave en fornuftig og så vidt muligt.

Cirklen er en central del af SV's markedsføring.

Kalligrafi

Data

Meditation

Folkdans

Skepparexamen

Studieförbundet Vuxenskolan

Åbent tilbud

SV har udgivet en folder, der under overskriften ”Ditt interesse kan bli en studiecirkel” fortæller om følgende tilbud:

Hjælp til at begynde en forening eller kammeratgruppe.

Hjælp til planlægning og gennemførelse af studiecirkler.

Hvert halve år: Kurser i foreningsdrift, uddannelse af cirkelledere og bestyrelsesmedlemmer med mere

Lokaler til studiecirkler

Tilskud til visse udgifter i forbindelse med studiecirkler

Fleksible puljer

AF MARLENE BERTH NIELSEN *Foreningskonsulent og sekretær for puljeudvalget*

Med jævne mellemrum blæser forandringens vinde over det folkeoplysende land. Det medfører nye muligheder og udfordringer for aftenskolerne og et aktuelt behov for støttemuligheder.

Formålet med NETOPs puljer er at støtte op om, at vores foreninger kan udvikle sig på de bedst mulige vilkår. De fleksible tilrettelæggelsesformer er en dugfrisk ny mulighed i Folkeoplysningsloven. Så dugfrisk at der i skrivende stund endnu ikke er lavet en anbefalet procedure for kommunernes administration og forvaltning af de nye muligheder. Som med så mange nye ting skal vi alle lige finde ud af, hvad man egentlig kan og ikke kan. Det skal kommunerne også. Og man kan meget vel forestille sig, at det måske i nogle kommuner kommer til at gå lidt langsommere end normalt, den nye kommunalstruktur taget i betragtning. Samtidig er der et stort behov for at aftenskolerne selv kaster sig over at eksperimentere med de nye muligheder. På den måde kan vi selv finde ud af, hvad de betyder for hver enkelt forening.

Brug puljen

Puljeudvalget har derfor valgt, at de fleksible tilrettelæggelsesformer skal have særligt fokus i udviklingspuljen i år. Det betyder, at man vil se særligt velvilligt og positivt på ansøgninger omkring udvikling og afprøvning af fleksible tilrettelæggelsesformer. Hvis I har lyst til at eksperimentere

med, hvad fleksible tilrettelæggelsesformer er og kan være, (der er både ideer i dette blad, og der vil komme flere på landsmødet), behøver I ikke det første år at være så nervøse for jeres tilskud og for, hvordan I kan få tingene til at hænge sammen økonomisk. Når man eksperimenterer og udvikler, er det jo ofte noget, der opstår uden for budgettet. Med NETOPs udviklingspulje i baghånden er der rige muligheder for at komme i gang med de fleksible tilrettelæggelsesformer og ikke lade sig bremse af budgetter.

Indsatsområder

Ud over de fleksible tilrettelæggelsesformer har puljeudvalget valgt to andre indsatsområder for udviklingspuljen. Det ene er foreningernes synlighed i de nye storkommuner. Med de større kommuner bliver der for foreningerne et potentielt større marked. Hvis man som forening har lyst til at gøre noget ekstra for at gøre opmærksom på foreningen, kan det være udviklingspuljen kan støtte idéen. Blot skal det være noget, der ikke minder om almindelig drift. Det andet indsatsområde er integration og aktiviteter for nydanskere. Flere foreninger laver allerede gode og spændende pro-

jekter for nydanskernes integration i folkeoplysningen. Puljeudvalget vil gerne slå et slag for, at endnu flere foreninger giver sig i kast med området. Det kan være deciderede projekter, men det kan også være eksperimenter med og udvikling af materialer og metoder i forbindelse med almindelige kurser.

Kriterier for støtte

Det er puljeudvalgets indstilling, at der skal være vide rammer og fleksibilitet i forhold til støttemulighederne i udviklingspuljen. Men der er selvfølgelig også grænser for, hvad man kan få støtte til. Et af de væsentligste forhold er, at støtten ikke må gives til driftslignende forhold. Projekter, aktiviteter og lignende, der er eller bliver en tilbagevendende begivenhed i foreningen betragtes som drift, og der ikke opnås støtte til samme aktivitet eller projekt mere end 2 år i træk.

Søger en forening om støtte til deltagelse i en udstilling, messe eller lignende er det ikke alle udgifter, som puljen kan støtte. Der gives i hovedreglen ikke støtte til transport, entré og forplejning i forbindelse med foreningens deltagelse i arrangementet. Men der gives støtte til leje af stande og annoncering og PR-materiale i forbindelse med foreningens deltagelse. Der gælder de samme kriterier for, hvad der gives støtte til, hvis foreningen laver et projekt eller en aktivitet for en bestemt målgruppe, for eksempel for nydanskere.

DOFO for små skoler

AF MARTIN HANSEN *Informationskonsulent*

Ny version af administrationsprogrammet DOFO er specielt tilpasset små aftenskoler. En mere enkel brugerflade og adgang via Internet uden installation på egen computer er nøgleordene.

Flere skoler har efterlyst et enklere administrationsprogram end DOFO. DOFO har en masse meget nyttige funktioner – men indrømmet – visse af funktionerne er mest relevante for skoler af en vis størrelse. Disse mange funktioner har gjort DOFO til et rigtig godt arbejdsredskab – men for den nye bruger også et redskab, der kræver en grundig indføring. Derfor har NETOP og Dansk Oplysningsforbund (DOF) udviklet DOFO-Web, hvor kun de mest nødvendige funktioner er synlige. Det betyder, selv skoler med meget få kurser om året kan få glæde af DOFO-Web.

Forskellene

Grunden til, at DOFO-Web er mere enkel, er, at en række funktioner ikke er tilgængelige. Det er funktioner, som typisk er mere relevante for store skoler med egne lokaler og mange hold. I forhold til den fulde version af DOFO har DOFO-Web ikke lokalestyring, hvor man har overblik over sine lokaler. Der er heller ikke samme mulighed for at udforme sine egne rapporter. Det vil sige, at man ikke selv kan ændre på, hvordan for eksempel en deltagerliste skal se ud. I det hele taget er der ikke samme

mulighed for selv at ændre på DOFO-Webs opsætning. Der er en række standardopsætninger – men hvis man ikke er tilfreds med dem, kan man få teknikerne til at ændre dem.

Tilpasning fra starten

Når en skole begynder med at benytte DOFO-Web modtager de først et skema, hvor de skriver, hvordan, de vil have DOFO sat op. Altså får de fra begyndelsen tilpasset programmet til deres behov – og disse kan ændres efterfølgende, hvis der kommer behov for det.

Og hvis en skole på et tidspunkt får behov for at bruge den oprindelige DOFO er det let at skifte over. Alle de oplysninger, man har skrevet ind i DOFO-Web ligger nemlig også i DOFO.

Kurser

Hvis du er interesseret i at bruge DOFO-Web kan du komme på kursus. NETOP afholder sammen med DOFO en række kurser i nærmeste fremtid og rundt omkring i landet. Find et kursus, der passer dig på www.netoplysning.dk under 'Kurser i NETOP', eller kontakt Marlene Berth Nielsen på 33 93 00 96 eller marlene@netoplysning.dk

UnderviserNet

Nu kan undervisere bruge DOFO. På DOFOs nye UnderviserNet kan underviserne se deres hold, tilmeldte deltagere, timetal, løn, mødegange, undervisningskalender, redigere egne data, samt tjekke om feriedage, datoer og priser for holdene er korrekte. Og de kan også selv skrive deltagerlister ud.

Underviserne kan også skrive beskrivelserne på holdet selv. Så længe holdet har status 'Under Oprettelse' kan underviseren selv rette i teksten til holdet. Når holdet er tilmeldingsklart kan underviseren ikke længere ændre i den. Ligeledes kan underviseren komme med forslag til nye kurser, som skolen så let kan omdanne til et hold.

Prøv selv

Hvis du vil undersøge, hvordan UnderviserNet fungerer, skal du oprette dig som underviser i DOFO og sikre, at dit fulde CPR-nummer er skrevet ind, samt at du har tilføjet en mailadresse på dit underviserkort. Herefter klikker du på 'Giv adgang' under menuen UnderviserNet i højre side. Du vil nu få tilsendt en mail med kodeordet til hjemmesiden underviser.net. Sådan giver du også, dine undervisere adgang til UnderviserNet. Kontakt din supporter, hvis du er i tvivl.

Portræt af S&V Tekstilkurser

Vævende ildsjæle

AF MARTIN HANSEN *Informationskonsulent*

S&V Tekstilkurser er egentlig den første rene NETOP forening. Det vil sige, de er den første forening, som blev oprettet i NETOP uden at have en fortid i enten FO eller Dansk Husflid.

Måske signalerer den kæmpe store grå betonbygning ikke ligefrem, at den huser rammerne for et godt, gammelt håndværk, men man skal ikke lade sig narre. Det tidligere messecenter, der troner ved foden af Bellahøj lige uden for København, er i dag fyldt med rekreative tilbud – heriblandt en velassorteret vævestue. Her har S&V Tekstilkurser til huse. Og her mødes en masse væveentusiaster på alle niveauer og får højt kvalificeret undervisning.

Oprettet af nød

S&V Tekstilkurser blev egentlig oprettet af nød i begyndelsen af 2004, men hurtigt har foreningen fået stærke ben at stå på. Bag ved foreningen er ikke blot

en landsdækkende organisation, men også en række ildsjæle, der brænder for vævningen som fag. Og det har bragt S&V Tekstilkurser op som en af Københavns mere succesfulde aftenskoler. De cirka 40 væve er stort set i brug året rundt, og adskillige interesserede deltagere må nøjes med at komme på venteliste.

S&V Tekstilkursers formand, Lotte Dalgaard fortæller:

”Det har været hårdt arbejde. Vi er jo egentlig undervisere, så det har været meget tidskrævende at sætte sig ind i lovgivning og det administrative. Men nu er det blevet lettere efterhånden som vi lærer tingene at kende. Og udviklingen af foreningen har hele tiden været sjov.”

Erhvervsuddannelse

S&V Tekstilkurser udspringer af Stoftrykker og Væverlauget (S&V), som er en landsdækkende organisation. Lauget arbejder blandt andet for, at erhvervsuddannelsen som væver ikke dør ud, selv om det nu ikke længere er muligt at få uddannelsen i det offentlige system. Derfor har Stoftrykker og Væverlauget tidligere kørt uddannelsen – efter det oprindelige pensum – i den store

københavnske aftenskole KKA. Men for nogle år siden gik KKA konkurs, og så valgte man at oprette en selvstændig kursusforening i København og tilknytte den NETOP.

”At det blev NETOP var egentligt ganske naturligt,” forklarer Lotte Dalgaard. ”Vi kendte jo Ib Solvang fra Laugets (Stoftrykker og Væverlauget, red.) medlemskab af Dansk Husflid. Og hurtigt fik vi også kontakt til konsulent Bente Machholm, og hun sagde, at det nyoprettede NETOP ville hjælpe os med alt, hvad vi kunne komme i tanke om. Det holdte mere eller mindre stik ...”

På egne ben

Måske kunne man have frygtet, at det ville give problemer pludselig at skulle stå på egne ben. Tidligere kunne man jo læne sig op ad KKA, der var en kæmpe aftenskole med eget stort hus centralt i København og med en stor professionel administration. Men det forholder sig faktisk omvendt. Trods en lille nedgang i det samlede antal deltagere har S&V Tekstilkurser nu kontrol over økonomien, og det har betydet større råderum og bedre

økonomiske rammer. Hvor overskuddet tidligere gik til KKA og dermed til administrationen og andre fag, bliver pengene nu brugt til at udvikle væveundervisningen.

Som allerede nævnt, så har undervisningen i foreningen et meget højt niveau. Underviserne tælles blandt landets bedste vævere, og det tiltrækker deltagere fra hele Danmark. I sommerhalvåret, når den traditionelle aftenskole ligger stille, kører S&V Tekstilkurser kursusmoduler bygget over den gamle erhvervsuddannelse. Om vinteren har de så traditionelle aftenskolekurser.

Lidt malurt

S&V Tekstilkurser er lidt af en succeshistorie om foreningen, der fik en masse ud af at stå på egne ben, men der dog også lidt malurt i bægret:

”Umiddelbart ser vores lokaler flotte ud. Store og lyse – i al fald her i dagslyset. Men indeklimaet i den betonbygning er ikke godt. Og vi har ingen muligheder for at udvide,” fortæller Lotte Dalgaard. ”Men det er omvendt nok det bedste, vi kan få i København.”

Og apropos Københavns Kom-

mune så er villkårene her ikke meget anderledes end i resten af landet. Det betyder blandt andet, at det er svært at være en forening i stor vækst. Foreningen kan nemlig ikke få støtte til al den aktivitet, som de har planer om i 2007 – og i øvrigt allerede også har deltagere til. Men bevillingen beregnes jo ikke på forventninger, men på baggrund af faktisk afholdte timer to år før. Så det hæmmer udviklingen lidt. Heldigvis har de dog lidt penge på kistebunden, så nogen vækst kommer der alligevel nok i indeværende år.

Vokseværk

Det er også en af grundene til, at foreningen gerne vil lave aktiviteter i andre dele af landet.

”Vi betragter lidt landsorganisationen Stoftrykker og Væverlaugets 450 medlemmer som vores egne medlemmer. Og selv om mange af dem er villige til at rejse til København for at komme på kursus, så kunne det være rart også at tilbyde noget længere vestpå,” siger Lotte Dalgaard. ”Dette kunne måske gøres i samarbejde med en anden af NETOPs foreninger. Problemet er blot at finde en eller flere

egnede vævestuer.”
Opfordringen er hermed givet.

Elektronisk vævning

Et andet område, som foreningen overvejer at gå ind på, er fjernundervisning. Vævefagets teoretiske dele er helt oplagte til denne undervisningsform. Blandt andet arbejder man i forvejen med forskellige væveprogrammer på computer. Så S&V Tekstilkurser er meget opmærksomme på den nye lov om fleksible tilrettelæggelsesformer, som de regner med at prøve kræfter med i nærmeste fremtid. Faktisk er de allerede gået i gang med et pilotprojekt, hvor målet er, at en del af undervisningen skal foregå som fjernundervisning. I første omgang sættes projektet i gang i andre rammer end folkeoplysningslovens, men det er planen, at det med tiden skal passes ind i den normale drift – og her er loven om de 40 procent oplagt.

Du kan læse mere om S&V Tekstilkurser på foreningens hjemmeside: www.sogvtektilkurser.dk

Travlhed i vævestuen. Lotte Dalgaard (th.) er ikke blot formand men også underviser i S&V Tekstilkurser. (Foto: Martin Hansen)

Nordisk konference om demokrati og folkeoplysning - igen

AF TAGE DRÆBYE *Formand for NETOP*

En nordisk konference om demokrati og folkeoplysning er ikke nogen forsideulykke. Snarere er det en regelmæssigt tilbagevendende begivenhed. Og det kan da også let blive rituel, når mange folkeoplysere mødes på nordisk plan og begræder demokratiets tilstand. Det var lidt anderledes på den seneste konference af slagsen i Stockholm i december – af to grunde:

Videnskabelig tilgang

For det første byggede konferencen på arbejdet i en nordisk tænketank, Demos, som gennem videnskabelige metoder vil identificere, hvad der er sandt, og hvad der er falsk i de ofte bedrøveligt beskrevne historier om demokratiets tilstand. Alle nordiske lande har i de seneste år gennemført demokrati- og

magtudredninger, og deres konklusioner spænder fra det pessimistiske (Norge) til det optimistiske (Danmark) over det realistisk-pessimistiske (Finland) og til det midt imellem (Sverige). I Finland er temaet gjort til et centralt politisk emne i en tværgående regeringsgruppe med statsministeren ved bordenden. Både kendsgerningerne (der er ting, der står dårligere til i Finland end andre steder) og holdningerne har signaleret behov for handling.

Deltagerinddragelse

For det andet gav konferencen rum for, at deltagerne selv kom til at arbejde med strategier og konkrete løsningsforslag. Og det gik godt med mange spændende krydsede klinger.

I sådanne situationer bliver man glad for det nordiske samarbejde; vi har så meget kulturelt fællesskab, at vi kan blive konstruktivt uenige på tværs af landegrænser.

Reklameslogans

De bokse, som jeg har krydret artiklen med, er arbejdsgruppernes reklameslogans for deres

”Politikerne kan ikke redde demokratiet. Politikerne kan styrke civilsamfundet og dermed den sociale kapital.”

overvejelser om, hvilken strategi og hvilke løsninger, der skal vælges.

De to første har næsten samme udgangspunkt. Forbedringer skal komme nedefra. Og folkeoplysningen skal skabe rum, hvor det kan ske, skal skabe kontakt mellem

mennesker. Når mennesker mødes er det ikke kun Schades søde musik, der opstår, det er også demokratiet. Dette repræsenterer for mig kernen i forholdet mellem folkeoplysning og demokrati. Folkeoplysningen har ikke kun en demokratisk rolle, når der arrangeres debat om væsentlige samfundsmæssige emner. Dette er naturligvis godt og bestemt et arbejdsområde, som skal dyrkes og udvikles. Og som **kan** udvikles.

Folkeoplysningens nytte

Folkeoplysningen leverer også noget andet, meget betydningsfuldt til samfundet.. Dette 'noget' kan karakteriseres som, at vi leverer 'social kapital'. Vi får samfundets sociale kapital til at vokse.

Social kapital kan bruges til at beskrive nytteværdien af de folkeoplysende aktiviteter. Og det kan meget vel være en form, som giver grundlag for en bedre kommunikation med beslutningstagerne.

Vi flyver på trods

En ny dansk bog (Svendsen og Svendsen: Social Kapital, en introduktion. Hans Reitzels Forlag, 2006), skrevet af et par politologer, tager sit udgangs-

punkt i en undren over, at de nordiske velfærdsstater – trods svage økonomiske incitamenter – er blandt de rigeste i verden.

Forfatterne finder ikke, at dette hænger særligt godt sammen med gængs økonomisk teori, men at det snarere svarer til problemet med humlebien, der ifølge de fysiske love ikke kan flyve. Virkeligheden er imidlertid, at humlebien **kan** flyve og at de nordiske lande **er** rige. Det er derfor teorierne, der må skrives om. Og det er os, der skal gøre noget for, at det sker.

Bogens svar er, at forskellen mellem teorierne og virkeligheden kan forklares gennem de nordiske landes "... store beholdninger af social kapital". Og forfatterne fortsætter: "Hermed mener vi summen af det ofte helt uformelle samarbejde, der dagligt foregår på kryds og tværs mellem borgerne og mellem borgere og velfærdsstat, og som hviler på tillid og normer opbygget gennem en lang civil historie".

Folkeoplysningen er en særdeles vigtig bidrager til skabelsen af social kapital. Det er da også karakteristisk, at bogens konkrete eksempler på, hvor og hvordan civilsamfundet bidrager til væksten i samfundets sociale kapital, netop peger på folkeoplysningen.

Mere end festtaler

Jeg mener, at denne tilgang er mere nyttig for debatten om

folkeoplysningens rolle end de mere traditionelle festtaler med henvisning til Grundtvig med videre (se også det sidste eksempel i boksene).

Det er samtidig en tilgang, som indebærer, at et velfungerende hold i finere madlavning for mænd, kan levere mere til demokratiet end et grundkursus i Folketingets arbejde. Det hele afhænger af, hvad der sker mellem deltagerne.

Jeg synes, at det var nyttigt og opløftende, at vi på konference i Stockholm, da deltagerne tog over, kunne arbejde energisk med disse synsvinkler.

Det gjorde det også nemmere at bære over med de mere traditionelle konferenceindlæg, som der også var et par stykker af.

"En hållbar demokrati förutsätter en levande, dynamisk och kritisk folkbildning."

"Man kan inte skapa aktiva medborgare, aktiviteter bygger på kunskap, engagemang och bildningsmöjligheter. Vi måste bjuda in, skapa mötesplatser, stimulera och acceptera."

NGO-Forum for Østersøområdet mødes næste gang i Letland

AF FLEMMING THØGERSEN *medlem af IU og DANFØ koordinationsgruppe*

Internationalt Udvalg i NETOP har som en meget vigtig opgave at sikre NETOPs deltagelse i det internationale samarbejde mellem civilsamfundets organisationer, de såkaldte NGO'ere.

Det er naturligt, at vi danskere, med den lange tradition for frivillige foreninger, som vi har, er med til at støtte udviklingen af civilsamfundene andre steder i verden. Vi har selv et behov for at hente inspiration og erfaringer fra andre lande. Vi har også brug for at være med i en debat om, hvilke opgaver i samfundet, der bedst løses i regi af de frivillige foreninger. En sådan debat foregår i mange internationale organisationer og netværk. NETOP har ikke mulighed for at være med i dem alle, men via DANFØ, som er det danske netværk for NGO'ere (Non Governmental Organisation eller Ikke Statslig Organisation på dansk, red.) i Østersøregionen, har fundet en platform. Her møder vi organisationer fra de nordiske lande, som vi umiddelbart kan få inspiration fra, organisationer fra de baltiske lande, som vi kan have glæde af at samarbejde med, fordi de har samme målsætning som os, og russiske organisationer som lever under

vanskelige forhold, og som har brug for vores støtte.

Det sidste diktatur

Siden det sidste NGO-Forum, som fandt sted i Stockholm, er der skabt et samarbejde med frivillige foreninger i Hviderusland. Det er ikke et Østersøland, men et naboland, som Østersørådet gerne ser, at vi får flere forbindelser til. Hviderusland ligger tilbage som det sidste kommunistiske diktatur i Europa. Det er ikke blot et politisk problem, men først og fremmest et spørgsmål om menneskerettigheder. En af de måder, vi kan hjælpe befolkningen i Hviderusland er ved at skaffe dem adgang til de internationale netværk af frivillige foreninger og ved at vise dem, hvordan vi driver foreningsarbejde. Der er allerede forskellige nordiske oplysningsforbund, som har projekter i Hviderusland.

Åbne interessegrupper

DANFØ er opbygget med åbne netværksgrupper, hvor alle interesserede fra de danske medlemsorganisationerne kan slutte sig til. De er så i kontakt med de grupper, som findes i de øvrige 10 Østersølande. Der er mulighed for at slutte sig til grupper, der arbejder med spørgsmål om menneskerettigheder, lovgivning om NGO-ere, kultursamarbejde, miljøspørgsmål og sociale forhold – især menneskehandel og diskrimination.

Snart Danmarks tur

Til sommer overtager Letland formandskabet i Østersørådet, og det betyder at Letland også bliver vært for det næste NGO-Forum. Forberedelser er allerede i gang. Jeg håber, at NETOP vil være med i arbejdet for at gøre NGO-Forum til et stærkt udtryk for civilsamfundets vilje til at spille en rolle i udviklingen i regionen. For os er der en særlig grund til at ønske succes i Letland, for efter Letland bliver det Danmarks tur til at være vært. Det bliver enten i 2008 eller 2009.

Brev fra en nyuddannet porcelænsmaler

AF KIT WARBURG *Underviser i Ullerslev Husflid*

Kit Warburg er en af de første, der har gennemført et af NETOPs grundforløb – i dette tilfælde 'grunduddannelsen' som porcelænsmaler. Her fortæller hun om forløbet.

Gennem de sidste to, tre år er vi en gruppe vidt forskellige kvinder, som har gennemgået porcelæns-maleruddannelsen. Der var stort spring mellem os både aldersmæssigt og geografisk, hvor vi er jævnt fordelt over hele landet.

Kammeratskab og hårdt arbejde

Vi har lært hinanden godt at kende i de år, vi har været sammen. Vi har fået nogle gode kollegaer i hinanden og glæder os allerede, til vi skal samles igen – og det skal vi. For selv om vi har fået vores bevis og er blevet klædt godt på til at undervise, ved vi godt at vi er nødt til at følge med i nye teknikker. Det har været hårdt arbejde, da der på en weekend har været 20

arbejdstimer – og der er virkelig blevet arbejdet! Der er på alle kurser gennemgået materialevalg, pensler, olievalg, talt om brændinger med mere.

Forskellige moduler

Jeg vil herunder beskrive, hvad kurserne har indeholdt, men kan selvfølgelig ikke komme detaljeret ind på det hele, da kurserne har været meget omfattende. Vi har malet alt lige fra penne-tegning, til Flora Danica og portrætter:

1. modul: Farvelære, strøgteknik, pennetegning og drejning.
2. modul: Brug af metaller som guld, sølv og lyster, samt landskaber hvor disse indgår.
3. modul: Blomster i amerikansk teknik
4. modul: Abstraktion, opbygning i relief og udsprængninger.
5. modul: Reliefopbygning af frugter m.m. og guldarbejde.
6. modul: Naturalistisk dyremaling (pels) og omgivelser

7. modul: Fugle og fjer – maling af fugle i deres miljø
8. modul: Portrætter

Højt niveau

Det faglige niveau har været meget højt, men gennemført af en meget kompetent lærer, som også under hvert forløb har klædt os på i undervisningsteknik og tilrettelæggelse af undervisningsforløb, samtidig med at det pædagogiske aspekt har været med.

Kit Warburg fremhæver det høje faglige niveau og det gode kammeratskab på NETOPs grundforløb. (Foto: Warburg)

Grundforløb

NETOP udbyder en række grundforløb, der er en 'grunduddannelse' for undervisere i forskellige husflids- og håndværksfag. Forløbene er bygget op i et antal moduler, der alle skal følges, for at gennemføre uddannelsen.

Typisk vil man kunne gennemgå alle moduler over en tre års periode. Grundforløbene er under løbende udvikling, og i øjeblikket udbydes følgende fag:

Beklædningssyning

Knipling – både klassisk og moderne, Tekstiltryk, Håndstrik, Filtning, Papir, Porcelænsmaling, Kurvemageri, Trædrejning, Vævning, Smedning, Smykker, Moderne broderi.

Du kan læse mere om grundforløbene i de forskellige forløbs foldere eller i Kursusplanen, som du kan få tilsendt ved henvendelse til NETOP Kerteminde på telefon 63 32 20 96 eller mail: kursus@netoplysning.dk

Nyt fra Dansk Husflid

AF BENTE SKOV MACHHOLM *Sekretariatsleder for Dansk Husflid*

Højskolen

Som vi kalder 'Gedskovvej' nu. Vi skal til at vende os af med at sige 'højskolen', men oplevelsescenteret har endnu ikke fået noget navn, så vi siger Gedskovvej, for det er vores kommende adresse.

Et reklamebureau er i gang med at finde forslag til navn til det samlede oplevelsescenter. Udgangspunktet er højskolens historie. Man sidder med begejstring og roder rundt i gamle dokumenter for at finde gode fakta om fortiden – fakta som kan bruges som inspiration for nutiden og fremtiden. Dejligt at være tilskuer til den store respekt og begejstring de nye ejere har for stedet.

Ja, og så er vi jo trukket i kedeldragterne og har fundet malerrullerne frem. Ryggen – ja hele kroppen værker, håber den holder – der bliver gået mange kilometer og op og ned af mange trapper. Værkstederne flyttes og samles nye steder. Det bedste af alt bruges, og det bliver rigtig godt.

Tidligere lærere fra højskolen som Vibe, Thorkild og Leif lægger en masse frivillige kræfter for os. Derudover har vores mænd og børn, Karin Dahl Christensen og hendes Knud samt Peter Delcomyn og hans studerende været her i flere dage. Polakkerne, der bor på skolen, har løftet for os, når læsset blev for tungt, og en nyfundet guldsmed fra København er klar til at give gode råd om smykkeværkstedet.

Men ... der er stadig mange rum, der skal males, og mange møbler, der skal flyttes, inden vi kan tage værkstederne i brug.

Museet

Museet er pakket ned og står bare og venter. Her er ændret lidt ved planerne. Sara var så heldig, at hun fik fast job ved Danmarks Pædagogiske Universitet i København fra, og få dage efter hun startede, blev hun udnævnt som forskningsleder for forskningsenheden, Materielle kulturstudier, så vidt jeg husker for foreløbig et år. Det er jo super både for Sara og os, men det betød, at vi lige nogle dage stod med et museum, som ingen kunne tage ansvar for. Det problem er heldigvis løst nu. Rikke Ruff, der tidligere har arbejdet på Hillerød Museum, har sagt ja til at få museet op at stå igen. Rikke har ellers fast job, men har fået orlov to dage om ugen til at tage herover. Rikke er en rigtig god løsning, og vi glæder os meget til hun starter 1. marts.

Dagligdagen

Kamillas graviditet går strålende, den lille pige hun bærer rundt på har lagt sig til rette og er klar til at komme ud. Kamilla startede barsel 26. januar og håber meget, at hun får en måned hjemme inden fødslen, men det er der ingen af os andre der tror på – lillesøster vil ud, og storesøster Karoline er klar til at modtage. Men vi får se.

Lene Jørgensen er i fuld gang

med at overtage Kamillas opgaver, samtidig med at hun skal støtte Rikke i opgaverne omkring museet. Det er meget, men Lene er jo fra sit tidligere arbejde på højskolen vant til at løbe stærkt, så det skal nok gå.

SKOLEN FOR *kreativ* FRITID

Kniple-
messe
i
Viborg

Velkommen til kniplemesse
den 14.-15. april 2007 kl. 10-17.
Der vil være salgsstande, udstillinger
og meget mere.

**Skolen for kreativ fritid
Viborg Husflidsskole,**
Håndværkervej 5-7, 8800 Viborg
Tlf. 86 62 62 31
husflidsskolen@mail.tele.dk - www.viborg.husflid.dk

FILMANMELDELSE

Danskernes demokrati

Af Jens Peter Thestrup Jensen, NETOP Sydals

En smuk, gennemført og harmonisk undervisningsfilm, der på en sober og saglig facon giver et godt billede af, hvordan demokratiet i Danmark fungerer, når det er bedst.

Hvad er demokrati? Hvor kommer demokratiet fra? Hvornår fik Danmark demokrati? Og hvordan fungerer demokratiet i Danmark i dag? Dette får vi svar på i de allerførste spilleminutter i filmen "Danskernes demokrati", og i den næste halve time fortælles i et roligt tempo og billedskifte om demokratiet på en række forskellige planer. Fra det formelle og konstitutionelle demokrati i Folketinget og på Københavns Rådhus over foreningsdemokratiet i andelsboligforeningen og på arbejdspladsen til den helt uformelle demokratiske omgangsform i familien, i skolen og i børnehaven. Og det er filmens store styrke, at den får fremhævet, at et ægte og stabilt demokrati har sin forudsætning i opdragelsen og i omgangen mennesker imellem i det banale hverdagsliv.

I filmen advarer en præst ved Skt. Stefans Kirke på Nørrebro dog om, at tolerancen over for anderledes tænkende og troende ikke er særlig stor hos den almene dansker, og at dette kan true demonstrationsretten og religions- og ytringsfriheden, der er fundamentale elementer i vort demokrati. En lille svaghed ved filmen kan være, at bortset fra et glimt af et gadekær på Fyn og en bybus i Århus, så kommer filmens billeder og personer kun fra København – og det er vel næppe et fulgyldigt billede af kongeriget. Filmen er velegnet som oplæg til en diskussion om demokrati og samfund, og kan med udbytte ses af alle danskere. I indvandrerundervisningen vil den både gøre fyldest i undervisningen i dansk som i samfundsfagene, hvor den kan give et godt indblik i, hvordan danskerne og det danske samfund fungerer. Sprogligt kan man her hente hjælp i et lille hæfte, der gengiver filmens speak. Filmen har været vist i DR1 og DR2 samt på nogle lokale TV-stationer – som fx TV Salam – og kan lånes på de danske folkebiblioteker eller på NETOPs kontor i København.

"Danskernes demokrati" er en film i serien "Go' dag Danmark" med foreløbig 10 små halvtimes undervisningsfilm om Danmark og danskerne. Filmene har været vist på DR og kan lånes på folkebibliotekerne. Til filmene hører små hæfter med speak, som kan købes eller downloades. Nærmere omtale kan ses på: www.sfinx-film.dk

Annette Mari Olsen og Katia Forbert Petersen:
"Danskernes demokrati"
Videofilm, 28 minutter
Kr. 510,- ekskl. moms
Sfinx-film

Kreativ familieuge i Kerteminde

Kerteminde Husflid inviterer forældre og bedsteforældre til at tage deres børn og børnebørn med til en kreativ familieuge med husflid på Kerteminde Efterskole, i Drigstrup ved Kerteminde, den 2. til 6. juli 2007. Det bliver 5 dage med 10 spændende værksteder at vælge imellem. Man kan vælge 1 eller 2 værksteder, idet der kan skiftes værksted midt på ugen. Og der kræves ingen forudsætninger. Værkstederne omfatter: Filtning ved Sara Hanghøj, Akrylmaling ved Janet Solvang, Træarbejde ved Ib Solvang, Stenhugning ved Ole Holm, Knipling/Broderi ved Kirsten Hansen Koch, Kropsværkstedet ved Lone Terp, Lav dine egne smykker ved Kåre Harhorn, Strikke- og hækleværksted ved Christina D. Hansen, Pileflet ved Helle Schaumann og Papirflet ved Christine Nielsen. Børn under 12 år kan kun deltage i følge med en voksen, mens børn over 12 år gerne må komme alene.

Der er mulighed for at bo på efterskolens værelser for 90 kr. pr. nat på dobbeltværelse med mulighed for at lave mad. Pris: Voksne 750 kr. Børn under 14 år 375 kr. + materialer. Tilmelding senest 1. juni 2007 til skoleleder Ib Solvang, Hyrdevej 114, 5300 Kerteminde, Tlf. 65 32 26 72, kerteminde@husflid.dk Se hele programmet på www.kerteminde.husflid.dk

Fusioner

Den nye kommunale struktur er en medvirkende årsag til, at en række af NETOPs lokalforeninger har valgt at samle kræfterne ved hjælp af fusioner. Følgende foreninger har valgt at fusionere her først i 2007.

Rynkeby Husflidsforening og Ringe Husflidsforening bliver til Midt fyns Husflid

Gelsted Husflid, Indslev-Brennerup Husflid og Nr. Aaby Husflid bliver til Vest fyns Husflid.

NETOP Sønderborg og NETOP Sydals bliver til NETOP Sønderborg.

To nye ansigter

NETOPs kontor i Kerteminde har budt velkommen til to nye ansigter. Det drejer sig om Lotte Helle, der skal tage sig af administration af fagkurser, kontakt til håndværksfagene og forskellige projekter, samt Lene Jørgensen, der i første omgang skal være barselsvikar for Kamilla Bundgaard. Lotte og Lene er i fuld gang, og du har måske allerede talt med en af dem, hvis du har ringet til Kertemindekontoret.

Lene Jørgensen

Lotte Helle

FORTÆL DET I NETOPnyt

I det nye NETOPnyt vil vi gerne fortælle mere om, hvad der sker rundt omkring i foreningerne. Hvornår afholder I jeres messer og udstillinger? Får I et nyt hus? Har jeres folk jubilæum i foreningen? Skifter I formanden ud? Er der andre ting, som kunne være interessante for os andre? Så skriv ind til Martin Hansen på mail: martin@netoplysning.dk eller ring på 33 93 00 96.

Ullerslev Husflid jubilerer

Den 27. april dette år kan Ullerslev Husflidsforening fejre, at det er 70 år siden, at husflidsforeningen blev stiftet.

Denne begivenhed vil blive markeret med en særudstilling om Ullerslev Husflid gennem tiderne med ting, som er fremstillet gennem årene og eventuelt noget gammelt værktøj. Det sker i forbindelse med forårsudstillingen i Ullerslevhallen den 24. – 25. marts, hvor resultaterne af vinterens aktiviteter udstilles. Derudover vil der i september blive afholdt et "åbent hus" arrangement.

Vi skal helt tilbage til 1936, hvor en lille flok husflidsinteresserede borgere tog initiativ til at få dannet en husflidsforening. Det var også lykkedes dem at få samlet ind til diverse værktøj samt høvlbænke.

Marius Jakobsen samt Johannes Jørgensen startede op som de første undervisere på skolen. Marius var tidligere husflidslærer og Johannes var snedker. Husflidsforeningen kom ret hurtigt i gang og i årenes løb

har der været afholdt mange forskellige kurser alt efter, hvad der var oppe i tiden. De mest populære fag gennem tiderne har nok været træsløjd, metalsløjde og møbelpolstring. I de senere år også madlavning for børn og pilefletning.

Når husflidsforeningen har nået en alder af 70 år er det ikke mindst pga. de ildsjæle, som har varetaget foreningens interesser som bestyrelsesmedlemmer, undervisere og trofaste elever. Man regner med, at foreningen vil fortsætte i mange år endnu.

Ændring af 10 procentspuljen

Lovændringen den 1. januar 2007 betyder også en ændring af reglerne omkring 10 procentspuljen. Der er nu givet mulighed for, at kommunerne kan beslutte at lade en forenings mindre, uforbrugte 10 procentmidler overføre til det følgende år. Det betyder, at specielt små foreninger kan 'spare sammen' til større arrangementer.